

rama kao i objektivnim kontrolisanjem ispravnosti rada«. Vezao sam sa svojim predlogom i potreban deo zagrebačkog Projekta zakona o državnim geodetskim radovima, u kome je u čl. 12 predviđen i slučaj grešaka u premeru i saniranja štetnih posledica takova slučaja te sam tako u glavnom sabrao sve što je potrebno da bi moj predlog o potrebi stručne reforme tehničkog izvođenja katastr. premera bio razumljiv i za ocenu pristupačan. Uveren sam, da su moj predlog mogli shvatiti svi oni, koji poznaju radove katastar. premera i sve njegove nedaće, naročito ako su pažljivo pročitali i celi zagrebački Projekt, otštampan istovremeno s mojim predlogom, jer u njemu je predložen opseg svih promena, koje bi se kao nužne posledice reorganizacije premera morale bezuslovno izvesti. Ali svi koji su moj predlog dobro razumeli i objektivno ocenili, moraće priznati da on sadrži u sebi mnogo toga, što još nije bilo poznato čitaocima Glasnika, naročito onima koji nisu stari članovi Udruženja geometara. I pišući svoj predlog nisam imao pred očima samo g. Kostića, već mnogo više one mlade i naj-

mlade članove geometarske struke, koji su u većini i na kojima će ostati buduće unapređenje struke.

G. Kostić me nije trebao čekati, da i detaljnije izložim svoje mišljenje, »kojim putem se mogu garantovati mede i površine«, jer sam na to već i sam mislio, ali tu zamisao nisam mogao izvesti u svojoj kritici referata g. Kostića jer bi morao prekorčiti ne samo opseg zadatka koji sam si bio odredio natpisom, već i okvir same kongresne teme. Za detaljniju obradu pitanja bespogrešnog i tačnog premera, kao zemljišnoknjižnog uslova u materijalno-pravnom pogledu, potreban bi bio n. pr. natpis »Što se ima preduzeti, da katastarski planovi zadobiju snagu zemljišnoknjižnih dokumenata« ili »Koji su uslovi za garantiju bespogrešnog i tačnog premera« ili slično. Poticajem g. Kostića odustao sam od svoje prvobitne zamisli da zasebno obradim pitanje uslova za zemljišnoknjižni premer, već sam odlučio da svoje tvrdnje, njihovo objašnjenje i opravdanje u navedenom pitanju povežem s rasmatranjem odgovora g. Kostića na moje primedbe o njegovom kongresnom referatu.

STJEPAN VESEL,

Savetnik Min. fin. u penziji.

ŠTA SE IMA PREDUZETI DA KATASTARSKI PLANOVI DOBIJU SNAGU ZEMLJIŠNOKNJIŽNIH DOKUMENATA.

Da su planovi katastr. zemljišnih premera netačni i više ili manje pogrešni, nije kriva tobožnja neostvarljivost ideala geodezije, već je glavni uzrok toj nedaći okolnost, što osnivači i upravljači institucije zemljarinskog katastra nisu do sada uopšte ni išli za tim, da stvore tačni i bespogrešni premer i da preuzmu garantiju za o-

ve dve njegove odlične osobine. To je prosta i opšte poznata istina.

Tačnost i bespogrešnost jesu one osobine svakoga rada pa i geodetskoga, koje se ne razvijaju kao po nekoj nuždi po sebi ili slučajno, već pretpostavljaju svestan cilj i izvestan potreban napor pa i veće materijalne žrtve (barem u

početku). Države su zavele opšte premeravanje zemljišta u poreske svrhe, jer su usvojile načelo pravednog oporezivanja, ali one nisu s tim načelom preuzele i obavezu prema poreskim obveznicima da će premer biti bezuslovno tačan i ispravan, već da će premer biti takav samo onda ako se poreski obveznici i sami postaraju oko toga, da premer bude tačno i ispravno izveden tj. ako tačno obeleže granice svojih imanja, ako se interesuju za uspeh premera i prigovore blagovremeno protiv event. netačnosti ili neispravnosti premera i t. d. Kako greške premera terete samo poreske obveznike a ne i državu, to država nema računa da se naročito brine i to sama, za bespogrešnost i tačnost premera: pedanterija u premeru bi prema fiskalnom stanovištu samo nepotrebno opteretila budžet, te bi bio luksuz da se zemljarinski katastarski premer izvodi s onom pažnjom i tačnošću koja bi bila potrebna ustanovi zemljišnih knjiga. Takav premer bi mogla izvoditi samo ona ustanova premera, koje proizvodi bi imali biti upotrebljivi za sve državne ciljeve pa prema tome i za ciljeve zemljišnoknjižne.

Nije mi poznato, da li u kojoj državi već postoji takova ustanova premera; kad nas se njezina potreba mnogo oseća, ali katastarski premer zemljišta nije ni približno opšti državni premer: drugim državnim potrebama sem zemljarinskoporeskim ne može u potpunoj meri udovoljiti. Nastaje pitanje, koji su uslovi za onaj premer, koji bi mogao potpuno zadovoljiti sve državne potrebe. Odgovor na ovo pitanje moći ćemo dobiti, ako kod postavljanja uslova upotrebimo za merilo onu ustanovu, kojoj je potreban najsavršeni premer, a to je ustanova zemljišne knjige. Premer koji će

odgovarati zahtevima zemljišnih knjiga moći će uvek zadovoljiti i ciljeve poreske pa i sve one druge ciljeve kojima može udovoljiti katastarski premer sa ili bez vinske pretstave terena.

Da bi se katastarski — površni — premer mogao pretvoriti u premer zemljišnoknjižni — tačni i bespogrešni — potrebno je:

I. da se dade svim granicama, koje se imadu snimiti na terenu, a to su poglavito granice imanja, vidljiva jasnoća i trajan stabilitet;

II. da se pravilnicima tačno i jasno utvrde propisi za geodetski postupak na terenu i u birou tj. da se katas. pravilnik za detaljni premer izmeni i dopuni u cilju svestrano tačnog i bespogrešnog izvođenja radova premera;

III. da se organizuje svestrana sistematska i objektivna kontrola kako za radove na terenu tako i za radove u birou te da se sastave pravilnici i za radove kontrolisanja premera i

IV. da se administraciji dade autoritet i potrebna čvrstina u cilju odgoja moralnih, disciplinovanih i zadovoljnih stručnjaka.

I.

Svi ozbiljni stručnjaci zemljišnoga premera slažu se u tom, da se nejasne i promenljive granice ne mogu učiniti fiksnima ni na planu, te da je prvi uslov za izradu tačnih planova da granice imanja budu već pre početka premera na terenu **vidljivo, trajno i tačno** obeležene. Stručnjaci premera se razilaze samo u pitanju: kako stvoriti tome radu zakonsku podlogu te u pitanju tehnike izvođenja samog rada kao i u pitanju stabiliteta belega na nestabilnim terenskim mestima, ali ova pitanja su za moje stanovište od sporedne važnosti i preko njih sada prelazim kao da ne postoje. Da bi vidljive belege ostale na te-

renu trajno tačno postavljene, nije dovoljno da ih usade na granicama svojih imanja u međusobnom sporazumu gospodari sami, jer bi ih mogli isti gospodari u međusobnom sporazumu i premeštiti, a to je baš ono što žele stvaraoči tačnih planova da spreče. Prema tome bismo mogli postaviti kao **prvi uslov za obeležavanje imanja vidnim trajnim belegama:**

1.) da se obeležavanje izvrši javno tj. pred nadležnom vlašću i pred potrebnim brojem svedoka (opštinskih poverenika);

2.) da javno postavljene belege budu pod zaštitom zakona, kao javni dokumenti za pravni posed i

3.) da se menjanje belega ili njihovo premeštanje sme da izvede javno tj. sa znanjem i odobrenjem nadležne vlasti te u prisutnosti njenoga zastupnika i svih zainteresovanih vlasnika i svedoka.

Kao drugi uslov za obeležavanje imanja belegama pokazuje se potreba, da o aktu obeležavanja bude sastavljen i neki pismeni dokument, snažan kako u tehničkom tako i u pravnom pogledu, na osnovu kojega će se moći u slučaju potrebe konstatovati, da li se belege nalaze usadene nepromenjeno na svom prvobitnom mestu.

Imajući pred očima ta dva osnovna uslova za obeležavanje imanja vidnim trajnim belegama nije teško pogoditi — jer su na tom poslu jednako zainteresovane dve struke (sudijska i geometarska) — da će i nadležna vlast za ove radove morati biti sastavljena od članova obeju struka i da će vodstvo pripasti sudiji. Kako bi ova vlast imala vršiti svoj zadatak u cilju osnivanja zemljišnih knjiga, mogla bi da bude nazvana **»Povereništvo za zemljišnoknjižne predradnje«** a dokumenta: **»Nacrti za zemljišnoknjižne pred-**

radnje« i **»Zapisnici zemljišnoknjižnih predradnja«.**

Da ne bih morao ponavljati što je već otštampano i poznato, upozoravam čitaoce na čl. 11—17 zagrebačkog Projekta Zakona o drž. geodetskim radovima, otštampanog na str. 364—374 Geom. i geod. Glasnika za 1938 g. Na ovom mestu mislim da bih trebao da se nešto detaljnije zadržim samo kod Nacrta za zemljišnoknjižne predradnje, koliko nije navedeno u zagrebačkom Projektu, a ima važnost za struku.

Format Nacrta za zemljišnoknjižne predradnje ima da bude isti kao i format sadašnjih Poljskih nacrti našega katastra s tom možda jedinom razlikom, da bi crtača hartija (karton) Nacrta imala biti podlepljena platnom. Slika imanja ima biti na Nacrtima prikazana jasno i čitko, tj. bez nagomilavanja, u potrebnoj približnoj razmeri, pomoću priručne busole i mere za otstojanja između graničnih belega.

Potrebna povećanja sitnih parcela ne smeju se vršiti na poledini ili na okviru Nacrta već na zasebnim Dodacima nacrti. Nacrti (i Dodaci) se imaju numerisati rednim brojem i to redom, kako se svršavaju na terenu. I parcele se imaju numerisati odmah na terenu od imanja da imanja, od kulture do kulture u istom imanju. **Kako numerisanja Nacrta tako i numerisanja parcela imaju biti definitivna.**

U pogledu terenskog opsega Nacrti se imaju sastavljati, potes po potes, zasebno ili povezano po potesima za celu opštinu — prema potrebi organizacije nastavnih radova premera. Ako se Nacrti imaju sastavljati za svaki potes zasebno, moraju biti na granicama potesa uvek iscrtane veze sa svim susednim potesima na nedvoumno jasan način u svrhu teren-

ske orijentacije tj. na granicama potesa imadu biti iscrtani i delovi parcela susednih potesa i obeleženi u svim redovitim parcelnim oznakama, a moraju biti iscrtani i delovi granica susednih potesa i obeleženi svim redovitim poteskim oznakama. Da bi bila u ovom slučaju razumljiva terenska povezanost svih potesa i nacrtu u opštini, imaju se sastavljati grafički **Pregledi potesa i nacrtu** sa svim njihovim potrebnim oznakama. Na takvim Pregledima moraju biti označeni i brojevi parcela koje se nalaze u pojedinim potesima, a mora biti zasebno sastavljen, u svrhu orijentacije na Nacrtima, i **Pregled parcelnih brojeva** u Nacrtima. Pregled potesa i Pregled parcelnih brojeva imaju se sastaviti i u slučaju kad se Nacrti izrađuju povezano za celu opštinu.

Terenski rad obeležavanja imanja belegama ima se razvijati uvek sporazumno između sudije i geometra kao glavnih članova komisije: za vreme rada pa i posle izvesna svršena posla oni imaju uvek kontrolisati identičnost zajedničkih podataka, pored toga je dužnost geometra da sudiji, kadgod on to zatraži, dade potpuno objašnjeneje o svojim tehničkim postupcima. Sam rad se odvija na terenu ovako:

Dok sudija ispituje ime potesa, ime parcele, ime vlasnika imanja, pravni naslov držanja, razne služnosti i ostala ovlašćenja i opterećenja koja su vezana s imanjem i dok sudija utvrdene podatke unosi u određene stupce svoga Zapisnika, dotle geometar određuje na granicama imanja mesta gde se imaju usaditi trajne belege, meri otstojanja između belega i beleži podatke tušem u Nacrt. Geometar ima utvrditi i ime parcele, ime vlasnika, služnosti puta i kulture tla — ali sasvim nezavisno od sudije. Ako bi geometar našao

da je granica nekog imanja premnogo ili neopravdano nepravilna, dužnost mu je da takvu granicu, posle pristanka svih zainteresovanih i sa znanjem i odobrenjem cele komisije, izravna odmah na terenu na način najprostiji i najpravedniji.

Sastavljajući Nacrte geometar se ima pridržavati pored opštih geodetskih propisa još i ovih odredaba:

1.) Granične belege imaju se na Nacrtu numerisati rednim brojevima od 1 do 1000, redom kako su usadene u granice imanja.

2.) Otstojanja između graničnih belega imaju se meriti uzduž granica na dva razna načina: horizontalno pomoću letve za štafelovanje s libelom i po terenu pomoću čelične vrvce od 50 m određujući terenske nagibe odnosno visinske razlike pomoću prirodnih sprava, koje za ovu svrhu postoje, odnosno pomoću tahimetra. Da bi se tehn. postupak geometra na terenu mogao kontrolisati, dužan je geometar voditi za oba načina merenja **Zapisnik merenja otstojanja** u kome moraju biti oba rezultata merenja već na terenu upoređena i identitet njihovih vrednosti utvrđen. Na ravnu terenu imaju se otstojanja meriti u dva suprotna pravca.

3.) Na Nacrtu imaju biti upisana oba merenja i to, s jedne strane granice, konačni rezultat horizontal. merenja **označen slovom »h«**, a s druge strane iste granice zbir kosog merenja (dobiven bez obzira na razne terenske nagibe) **označen slovom »k«** ili ako je teren ravan, rezultat drugoga horizontal. merenja, **označen slovom »h«**. Uza zbir kosog merenja ima biti u zagradi upisana i **slovom »r« označena** na horizonat redukovana vrednost kosoga merenja, Vrednosti merenja, označenih slo-

vom »h« i slovom »r«, moraju biti ili potpuno jednake ili vrlo neznatno različne.

4.) Merenje otstojanja između pograničnih belega uz duž granica ima se vršiti u santimetarskoj podeli. Kao dozvoljeno otstupanje ima važiti 50% otstupanja po tablici XXIII Pravilnika za katast. premer.

5.) U povoljnim slučajevima tj. kad otstojanja između graničnih belega popreko imanja nisu mnogo velika, kad je teren ravan ili pravilnog pada a pravac poprečnog otstojanja približno upravan na granice imanja, u takvim slučajevima treba meriti i poprečna otstojanja između graničnih belega.

Kako geometar tako i sudija imaju strogo voditi računa i o tom, da ne bi bilo koje imanje ili koja kultura tla preskočena. U tom ih imaju pomagati gospodari imanja, njihovi susedi i prisutni opštinski poverenici. Zato ima komisija obilaziti imanja strogo prirodni redom, dok ne završi ceo potes, **uzimajući u obzir na javna dobra i na puste, neplodne površine** pa i na bunare, spomenike, putokaze, izvore, baruštine, seoska polja itd. Posle završenoga jednog potesa ima komisija preći u drugu susedni potes, pa i treći i tako dalje prirodni redom, dok nije završila celu opštinu.

Zapisnik zemljišnoknjižnih predradnja koji sastavlja sudija, mora biti uvek za svako imanje zasebno datiran i overen od soptsvenika imanja, potrebnog broja svedoka i od cele komisije. Nacrti za zemljišnoknjižne predradnje imaju biti overeni tek posle završenog jednog potesa i to od cele komisije i na mestu, koje je zatu svrhu na Nacrtu određeno, uz oznaku vremena, za koje je terenski rad u onom potesu trajao.

Svi oni administrativni operati, koji su potrebni i katastar. premeru pre početka radova na terenu, kao: spisak kuća, azbučni spisak posednika i zapisnik omeđavanja opštine, potrebni su i komisiji za zemljišnoknjižne predradnje kao provizorna pomagala u radu i geometar komisije ima zadatak da te operate pre samog početka zemljišnoknjižnih predradnja na terenu proveri i koliko je moguće još pre početka popravi, odnosno da im dađe u toku radova ili odmah po svršetku opštine, definitivnu vrednost. Ali za zemljišnoknjižne predradnje je potreban još jedan operat, koji ima svršiti geometar komisije pre početka zemljišnoknjižnih predradnja, a koji nije poznat ni potreban našem katastar. premeru. To je **Zapisnik omeđavanja pojedinih potesa opštine s Nacrtom potesa za celu opštinu**. Ovi operati imaju da posluže komisiji u svrhu terenske orijentacije kod odabiranja prirodnog reda radova po potesima, te imaju samo provizornu vrednost, ali posle izvršenog proveravanja u toku samih radova na terenu i posle izvedenih popravaka, ovi operati imaju steći i definitivnu vrednost. To biva u onom času, kad ih cela komisija overi, tj. odmah posle završenih zemljišnoknjižnih predradnja za celu opštinu.

Na Nacrtima za zemljišnoknjižne predradnje imaju biti samo brojevi parcela ispisani crvenim tušem; svi ostali podaci moraju biti izraženi crnim tušem. Ako su Nacrti sastavljeni povezano po potesima za celu opštinu, moraju biti pojedini potesi označeni svojim imenima u velikim šupljim slovima kursiva, a granice im imaju biti obeležene 5 m/m širokom trakom u boji, koja se s vremenom na dnevnom svetlu ne gubi.

Nacrti za zemljišnoknjižne pred-

radnje su osnov budućem premeru i geometar premera ne sme meriti ništa što nije u nacrtu već označeno za premer, pa nije ovlašćen ni ma bilo kakve promene ni na terenu ni na Nacrtima izvršiti. Geometar ima svoj rad na terenu udesiti tako, da dobije sve tehn. podatke koji su potrebni, kako za konstrukciju položaja pojedinih graničnih belega na planu, tako i za objektivnu kontrolu ispravnosti i tačnosti te konstrukcije, a ima i nastojati da na terenu odredi prirodne podatke za računanje površina parcela, ukoliko je, razume se, ovo moguće izvesti bez nesrazmerno velikoga gubitka vremena, kao npr. kod parcela mnogo dugačkih i potpuno nepravna oblika (vododerina). Da je konstrukcija detalj. tačaka, koje predstavljaju granične belege, bespogrešna i tačna, može se utvrditi i pomoću mera za otstojanje između njih, koje geometar premera nije merio ponovno, te ih nije ni upisao u svoje poljske nacрте. Ali geometar premera mora u svoje poljske nacрте preneti iz Nacrta za zemljišnoknjižne predradnje sve brojeve parcela, granične i imena potesa i kulture.

Ovde moram još dodati, da se originalni primerci Nacrta za zemljišnoknjižne predradnje imaju odmah po svršetku pojedine opštine predati Zavodu za umnožavanje planova, koji će izraditi potrebnu količinu fotografskih kopija tih Nacrta. Čim je to gotovo, imaju se originali Nacrta predati na čuvanje zemljišnoknjižnoj arhivi, gde će se čuvati kao strogo poverljiva dokumenta, pristupačna jedino po naročitom odobrenju nadležne vlasti. Za nastavne i završne radove osnivanja zemljišnih knjiga u tehn. pogledu imaju poslužiti samo fotografske kopije Nacrta zemljišnoknjižnih predradnja, a takove kopije dobivaju

na raspoloženje i geometri premera. **Na taj način imaju biti originalni podaci zemljišnoknjižnih osnovnih radova očuvani od falsifikata.**

Opisani postupak je samo pravna podloga za stvaranje tačnih i bespogrešnih planova, potrebnih kao materijalnopravna dokumenta za zemljišne knjige, a da bi se na takvoj pravnoj podlozi mogli izraditi i planovi u tehničkom pogledu bespogrešno i tačno treba zadovoljiti i odredbe geodetske discipline.

Ali već i kod ovoga pravnotehničkog operisanja na terenu verovatno će se pojaviti izvesne poteškoće, koje nisu u mojem prednjem, opštem, izlaganju ni predviđene i baš te terenske nepravilnosti bile bi u stanju da pokolebaju veru u izvodljivost pravilnog obeležavanja granica trajnim belegama. Zato je potrebno da donekle uzmemo u obzir i izuzetne slučajeve terenskih nepravilnosti i da pokažem način kako bi se i ovi slučajevi mogli pravilno rešiti.

Terenske nepravilnosti možemo grupisati u dve grupe i to u one: 1.) koje preče da se granična belega usadi na terenu na pravo mesto i 2.) koje ne dopuštaju da se otstojanje između graničnih belega na terenu izmeri direktno.

Što se tiče prvoga slučaja treba potsetiti na pravilo, koje je svakom stručnjaku premera dobro poznato, da su na graničnim linijama imanja i parcela uopšte najvažnija i za oblik i površinu najkarakterističnija ona mesta, na kojima se granica lomi, pa da treba takva mesta na terenu obeležiti u svrhu ispravnoga daljnijeg geodetskog postupka. Ali, se prelomi graničnih linija nalaze katkada i na mestima koja su nedovoljno stabilna ili nepristupačna, kao npr. na tlu poplavnom ili na tlu koje se odronjava, na pećina-

stom tlu ili na mestu gde je već do same granice izgrađen zid ograde ili kuće, ili se nalazi duboka rupčaga — to nastaje pitanje, gde treba u takvim slučajevima usaditi belegu, da odgovara svojoj svrsi.

Kako nam je poznato, da se graničnom belegom ima obeležiti linija granice, to je izvesno da sme biti takva belega usadena samo na granici imanja, odnosno parcele, a ni u kom slučaju spolja granice, na zemljištu kojega od suseda. Odgovor na gornje pitanje će prema tome glasiti, da se u slučaju, kada se granična belega bilo iz koga razloga ne može usaditi tačno u samom prelomu granice, imase usaditi na onom sigurnom mestu granice, koje je u pravoj liniji najbliže prelomu. Prelom se u takvom slučaju imade odrediti merom od pomoćne granične belege. Ta mera se dobiva produženjem pravca otstojanja između prethodnih graničnih belega do samoga preloma. Prema geodetskoj odredbi produženje ne sme biti nikada veće od trećine osnovne dužine (u ovom slučaju: od otstojanja između prethodnih belega), pa se treba pridržavati ove norme već kod usadivanja pomoćne granične belege. Isti prelom može biti određen i drugom merom, koja se dobiva ako se meri od preloma do naredne pomoćne granične belege. Prema tome, prelom koji nije mogao biti pravilno obeležen graničnom belegom, može biti određen ne samo jednom već dvema graničnim belegama tj. pomoćnim belegama s jedne i druge svoje strane.

Takovo dvostruko određivanje preloma, koji nije na terenu obeležen graničnom belegom, potrebno je samo u naročito važnim slučajevima akao npr. kad je neobeleženi prelom granični čvor. U običnim slučajevima dovoljno je samo

jednostrano određivanje preloma. Pravac produžnog merenja mora biti na Nacrtu strelicom obeležen. U svim slučajevima nepravilno usadenih graničnih belega potrebno je merenje uzduž granice i od granične belege do granične belege ne dirajući granice. Ovo poslednje merenje treba shvatiti kao merenje apcinsno, na kom se ima pomoću ordinate odrediti neobeleženi prelom te ima poslužiti za kontrolu ispravnosti produžnog merenja.

Ako se na prelomu granice nalazi ivica zidne ograde ili kuće zidanice, te je pravilno ukopavanje granične belege nemoguće, treba tačno na prelomu, u zidnu ogradu ili u zid kuće ucementovati za tu svrhu udešenu keramičku ploču sa zaokruženim krstom. Ako prelom granice pada na pećinu, gde se belega pravilno ne može ukopati, treba iskopati rupu i u njoj cementom učvrstiti samo glavu granične belege ili treba, ako je ovo prvo nemoguće, mesto preloma na pećini obeležiti dosta duboko usećenim zaokruženim krstom.

U drugom slučaju tj. kad nije moguće otstojanja između graničnih belega na terenu direktno izmeriti zbog zaraštenosti terena (a prosecanje je neizvodljivo ili nedopušteno) ili zbog neke druge terenske smetnje (koja se ne da ukloniti) — treba otstojanje između graničnih belega na terenu izmeriti indirektno, pomerivši liniju merenja paralelno pomoću prime za 90° ili prenevši liniju, za merenje nepodesnu, na teren povoljniji pomoću prizme za 45° . U najvećem broju slučajeva biće smetnje merenju uklonjene već time, ako smo graničnu liniju pomerili paralelno za 1—2 m u imanje.

Može se postaviti i pitanje, kako da se postupi kod obeležava-

nja belegama onih granica, koje se bez preloma protežu u vrlo veliko otstojanje. Na ovo pitanje može se odgovoriti: granice imanja imaju se obeležiti trajnim belegama tako, da bi se mogle međusobno dogledati **prostim okom** ne uzimajući obzir na veličinu otstojanja već samo na visinske prepreke.

Isto tako bi se moglo pitati, da li je potrebno međusobno odvajati pograničnim belegama razna javna dobra kao npr. u slučaju kada se pored potoka s jedne i s druge njegove strane nalaze poljski putovi, ma da se odgovor na ovo pitanje nalazi već u smislu samoga ograničavanja imanja; a naći će se verovatno i drugih sličnih pitanja, na koja će u konkretnim

slučajevima moći odgovoriti sam geometar komisije, ako bude imao pred očima cilj rada, pa držim da nije potrebno da se s ovakvim detaljima ovde zadržavam. Želim samo još da istaknem, da se sa zemljišnoknjižnim predradnjama sme započeti samo u opštinama koje su već komasirane ili za koje se zna da su za komasaciju nepodesne, a to su sve one opštine u kojima su kulture vinograda, voćnjaka, šuma i njiva međusobno gusto ispemeštano a zaseoci neušoreni. Takove su gotovo sve brdske opštine. U opštinama gde se izvodi komasacija može se započeti sa zemljišnoknjižnim predradnjama tek posle definitivno završene i odobrene komasacije.

(Nastaviće se).

Dušan S. Krivokapić

O RADU NA SRPSKOM KATASTRU I IZBEGLIŠTU

prilog istoriji Jngoslovenskog katastra

Početakom 1918, za vreme izbeglištva na Krfu, Ministarski savet Kraljevine Srbije odlučio je da se pristupi proučavanju pitanja o izvođenju katastarskih radova u Srbiji. Predlog je potekao od strane pok. Stojana Protića, ondašnjeg ministra finansija.

Proučavanje tog pitanja bilo je povereno »pretstavniku geodetske nauke na našem univerzitetu g. Dragomiru Andonoviću«, koji je u ono vreme boravio u Parizu. Pitanje je bilo aktuelno i, sudeći po ažurnosti administracije, pridavana mu je najveća hitnost.

Već 19 maja 1918 Delegat ministra finansija u Nici javlja otud, šifrovanom depešom, da je primio »Andonovićev referat o katastru koji vam šaljem poštom«.¹⁾

¹⁾ Akt Ministarstva finansija Pr. br. 967, 22 maj 1918, Krf. — Andonovićev referat se ne nalazi među arhivalijama upotrebljenim pri pisanju ovog članka.

Sutradan, 20 maja, ministar finansija upućuje ministru vojnom pismo kojim pita: »dokle se došlo sa izračunavanjem trigonometrijskih mreža 1, 2 i 3 reda u starim granicama Srbije, koje je vršilo Topografsko odeljenje glavnog generalštaba; i da li su i u koliko ti podaci sačuvani.«²⁾

Odgovarajući na to, Vrhovna komanda dostavlja ministru finansija izveštaj načelnika Topografskog odeljenja pukovnika g. Stevana Boškovića. Iz toga izveštaja, pisanog u Solunu 27 juna 1918, vidi se da je do Krfa evakuisan celokupan elaborat računanja trigonometrijske mreže 1, 2 i 3 reda, zatim podaci o preciznom merenju četiriju bazisa, o astronomskom određivanju tačaka i podaci preciznog nivelmana u starim granicama Srbije.

²⁾ Akt Ministarstva vojnog IFO br. 11493, 31 maj 1918.